

Henk Molleman

Molleman, Henricus, Albertus, Antonius (Henk)

Amsterdam, 20 juli 1935 – Alphen aan den Rijn, 15 januari 2005

Opleiding: Katholieke Universiteit Nijmegen en Universiteit van Amsterdam (theologie en sociologie)

Woonplaats: Alphen aan den Rijn

Ministerie van Binnenlandse Zaken, Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden

Functie: Directeur

Een Tweede-Kamerlid dat een eigen motie vervolgens als ambtenaar zelf gaat uitvoeren, zo'n carrière zie je niet vaak. Het is het pad van Henk Molleman, directeur van Directie Coördinatie Integratiebeleid Minderheden. In 1978 haalt de toenmalig minister van Binnenlandse Zaken, Hans Wiegel, Molleman het departement binnen om leiding te geven aan een directie op dit nieuwe beleidsveld. Best gedurfd voor een VVD-minister om een PvdA-er te vragen die dan landelijke bekendheid heeft met geëngageerde opvattingen over de Molukse gijzelingsacties (1974), de toestroom van Surinamers na de onafhankelijkheid van Suriname (1975), en de kommervolle situatie van 'gastarbeiders' die in de jaren '60 en '70 uit de mediterrane landen naar hier komen. Molleman voorziet sociale spanningen met de binnenkomst van teveel migranten en is verklaard voorstander van gecoördineerd rijksbeleid op het integratieproces.

De motie Molleman

Henk Molleman is vanaf 1976 drie jaar Tweede-Kamerlid namens de Partij van de Arbeid. Hij heeft in die periode een motie ingediend waarin hij vraagt om een integraal beleid ten behoeve van etnische en culturele minderheden. De motie is nooit in stemming gebracht, maar vormt wel de aanzet voor de landelijke coördinatie van het rijksbeleid voor etnische minderheden bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.

geëngageerde ambtenaar

Molleman hoort tot de categorie 'geëngageerde ambtenaar', een persoon voor wie niet het ondersteunen van de politieke bewindspersoon voorop staat, maar die met de budgetten en bevoegdheden van het overheidsbedrijf vooral het diepgevoelde eigen engagement vorm wil geven. Studies in theologie en sociologie in Nijmegen en Amsterdam verdiepen zijn maatschappelijke betrokkenheid, een betrokkenheid die hij binnen de Partij van de Arbeid kanaliseert met opiniërende stukken in Socialisme & Democratie. Wiegel laat Molleman alle ruimte om het nieuwe minderhedenbeleid op te zetten. Dat is maar goed ook, want Molleman heeft maar één plan: krachtig overheidsbeleid om etnische minderheden een volwaardige plek te geven in de Nederlandse samenleving. Politiek onbegrip, of ambtelijk gedoe kunnen hem buitengewoon ergeren. In die zin is hij meer het type Amsterdamse straatvoetballer dan Haagse schaker. Hij kan het beste uit de voeten met bewindspersonen die hem de invulling van het beleidsveld helemaal toevertrouwen. In rijkskringen spreekt men al gauw over de 'staatssecretaris van minderheden', die leiding geeft aan het 'Bureau Molleman'.

In 1990 is zijn ambtelijke magie op het minderhedendossier uitgewerkt en wordt hij Ambassaderaad bij de Europese Unie. Na zijn pensioen kan hij in 2002 zijn oude liefde voor het politieke handwerk weer opnemen als raadslid in Alphen aan den Rijn. Dat zijn geëngageerde vuur onverminderd brandt, blijkt wel uit het regelen van een woning voor een met uitzetting bedreigd Congolees gezin, in 2004. Begin 2005 overlijdt hij, volledig onverwacht.

een politiek voor mensen

De betrokkenheid van Molleman op het minderhedenbeleid (later integratiebeleid geheten) loopt over heel verschillende dossiers. Zo heeft hij bijgedragen aan het Lubbers-Metiary Akkoord over de positie van Molukkers, en aan de realisatie van de status aparte van Aruba, twee dossiers uit 1986 waar hij al in zijn periode als Kamerlid mee in de weer was. Maar zijn bekendste wapenfeit is ongetwijfeld de Minderhedennota die in 1983 onder zijn ambtelijke leiding uitkomt. Het blijkt een stuk met visie dat nog decennia mee kan. De focus op de lokale oriëntatie in gemeenten en in achterstandswijken, de wederzijdse aanpassing (met voor minderheden de grootste inspanningsopgave), bestrijden van ongelijke behandeling, inzetten op werk en onderwijs, beperking van nieuwe immigratie, het staat er allemaal in. Terugkijkend met de wijsheid van nu, kun je zeggen dat politici én ambtenaren in die tijd nog te veel veronderstelden dat minderheden in Nederland hetzelfde emancipatieproces zouden doorlopen als katholieken, vrouwen of homo's. Dat het dus een kwestie van tijd zou zijn. Molleman's aanpak staat nog steeds, maar we weten inmiddels dat verschillen naar etnische herkomst nog lastiger zijn te overbruggen dan maatschappelijke afstanden.

Molleman heeft met zijn engagement het ambtelijk corps verrijkt. Politieke ambtenaren zijn soms lastpakken die met hun eigen overtuiging een bewindspersoon aardig voor de voeten kunnen lopen. Maar ze kunnen een minister ook inspireren, intellectuele tegenspraak bieden, focus op een doel houden dat verder reikt dan één kabinetsperiode. En misschien wel het belangrijkste: het bewustzijn levend houden dat de politiek er is voor de mensen, niet andersom.

Thomas Hessels

Senior beleidsadviseur BZK/DGWB

Bronnen:

In memoriam Henk Molleman (beperkte oplage, samengesteld door Joop van den Berg en Paul Overhaus, 2006)